

Správa
o činnosti splnomocnenca vlády Slovenskej republiky
pre rómske komunity
za rok 2019

Obsah

Úvod.....	3
1. Štruktúra úradu	4
2. Odborné činnosti na národnej úrovni.....	4
2.1. Účasť na tvorbe legislatívnych a nelegislatívnych materiálov v systéme naplňania cieľov stratégie a ich uplatňovanie	4
2.2. Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020.....	8
2.3. Spolupráca s orgánmi štátnej a verejnej správy	10
2.4. Spolupráca s národnými partnermi v oblasti senzibilizácie majority voči minorite ..	12
3. Programové obdobie 2014 – 2020.....	14
3.1. Národné projekty.....	14
3.2. Následné činnosti koordinátora HP MRK.....	15
4. Dotačná schéma za rok 2019.....	16
5. Činnosti na medzinárodnej úrovni	17
5.1. Medzinárodná spolupráca.....	17
6. Záver.....	20
Zoznam použitých skratiek	21

Úvod

Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity (ďalej len „splnomocnenec“) má postavenie poradného orgánu vlády Slovenskej republiky pre problematiku rómskych komunít. Splnomocnenec sa podieľa na tvorbe, realizácii a koordinácii politík Európskej únie (EÚ), vlády Slovenskej republiky, ako aj politík na regionálnej a komunálnej úrovni. V rámci svojej pôsobnosti sa zameriava na realizáciu systémových opatrení na zlepšenie sociálno-ekonomického postavenia rómskych komunít. Vo vymedzenom rozsahu plní informačnú povinnosť voči orgánom EÚ a ďalším medzinárodným organizáciám.

Splnomocnenec zabezpečuje implementáciu vládou Slovenskej republiky prijatých odporúčaní a úloh v oblasti integrácie Rómov, udelených Slovenskej republike subjektmi medzinárodného práva a v spolupráci s členmi vlády Slovenskej republiky koordinuje a monitoruje plnenie Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 (ďalej len „stratégia“). V tomto rozsahu sa preto podieľa aj na tvorbe, realizácii a koordinácii politík vlády Slovenskej republiky s politikami EÚ aj v oblasti prevencie sociálneho vylúčenia rómskych komunít a pri ich začleňovaní do spoločnosti vrátane realizácie pomoci poskytovanej EÚ pri zlepšovaní postavenia rómskych komunít.

Splnomocnenec stojí na čele Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity (ďalej len „úrad“), ktorý zabezpečuje činnosť splnomocnenca na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky (MV SR). V systéme vzťahov rámca EÚ pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov úrad plní na základe pokynov splnomocnenca súčasne úlohy národného kontaktného bodu.

Správa poskytuje ucelenú informáciu o činnosti splnomocnenca a úradu v roku 2019, v rozsahu oprávnení a úloh splnomocnenca, určených vládou Slovenskej republiky.

1. Štruktúra úradu

Úrad sa organizačne člení na kanceláriu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, odbor koncepcií a analýz, odbor implementácie projektov a odbor regionálnej koordinácie.

V rámci Slovenskej republiky úrad zabezpečuje svoje činnosti prostredníctvom desiatich odlúčených pracovísk (ďalej len „regionálne kancelárie“) v lokalitách: Banská Bystrica, Humenné, Kežmarok, Košice, Michalovce, Nitra, Prešov, Rimavská Sobota, Spišská Nová Ves a Svidník.

K 31. decembru 2019 bolo obsadených 73 štátnozamestnaneckých miest, z toho 34 v Bratislave a 39 na regionálnych pracoviskách úradu. Zo 60 štátnozamestnaneckých miest, ktoré sú systemizované na odbore implementácie projektov úradu, je 59 financovaných z fondov EÚ.

2. Odborné činnosti na národnej úrovni

Kľúčové činnosti splnomocnenca a úradu, v súlade so Štatútom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity,¹⁾ pokrývali odborné aktivity v prospech integrácie rómskych komunít. Tieto sa sústreďovali na tvorbu, aktualizáciu a koordináciu stratégie, plnenia jej akčných plánov, najmä na národnej úrovni. Nevyhnutným predpokladom pre zabezpečenie úspešného naplnenia cieľov a čiastkových cieľov je merateľnosť indikátormi a ukazovateľmi stratégie. Ďalšou kľúčovou aktivitou bola aj účasť na príprave legislatívnych aktov a nelegislatívnych aktov, ktoré umožňovali v ďalšom komplexnom procese ich tvorby a prijímania, precizovať, moderovať alebo novelizovať príslušné ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov, alebo prijímať zásadné opatrenia sociálnej politiky vládou Slovenskej republiky, s relevanciou k procesom integrácie Rómov.

2.1. Účasť na tvorbe legislatívnych a nelegislatívnych materiálov v systéme naplňania cieľov stratégie a ich uplatňovanie

V súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky na roky 2016 - 2020, záväzkami vyplývajúcimi z medzinárodných ľudskoprávných dohovorov, príslušnými legislatívnymi a nelegislatívnymi právnymi aktmi EÚ,²⁾ splnomocnenec aktívne a iniciatívne na úseku tvorby legislatívnych a nelegislatívnych aktov vlády Slovenskej republiky v rámci svojej koordinačnej spolupôsobnosti presadzoval:

¹⁾ Štatút splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 308 z 27. júna 2012.

²⁾ Napríklad oznámenie Komisie Posúdenie vykonávania rámca EÚ pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov a odporúčania Rady o účinných opatreniach na integráciu Rómov v členských štátoch – 2016, číslo COM(2016) 424 final z 27. júna 2016.

- a) horizontálne opatrenia s cieľom presadenia účinného uplatňovania antidiskriminačných predpisov a programov, zabezpečenia účinného praktického presadenia smernice o rasovej rovnosti, boja proti viacnásobnej diskriminácii rómskych detí a žien, regionálneho a miestneho vykonávania desegregačných opatrení, zvýšenia informovanosti verejnosti o rôznom charaktere spoločností - zvýšenie citlivosti verejnej mienky na integráciu Rómov, podpory aktívneho občianstva Rómov podnecovaním ich sociálneho, hospodárskeho, politického a kultúrneho zapojenia, eliminácie extrémizmu, protirómskeho zmýšľania, zavedenie trojdimenzionálneho integrovaného prístupu pri realizácii nástrojov štrukturálnych a investičných fondov³⁾ a aktivácie formálnych a neformálnych štruktúr rómskej mládeže vrátane budovania regionálnych partnerstiev a platforiem;
- b) odvetvové opatrenia:
1. na úseku vzdelávania, najmä v oblasti eliminácie nesprávneho umiestňovania detí/žiakov do špeciálnych škôl, eliminácie predčasného ukončenia školskej dochádzky, podpory prístupu k vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve a zvýšenie jeho kvality, podpory metód inkluzívnej výučby a inkluzívneho vzdelávania odbornej prípravy učiteľov,
 2. na úseku zamestnanosti, najmä v oblasti uplatniteľnosti na pracovnom trhu, nadobúdania pracovných skúseností, zabezpečenia rovnakého prístupu k verejným službám, odstránenia prekážok k prístupu na pracovný trh, vytvorení nových pracovných miest, podpore sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní,
 3. na úseku ochrany zdravia, najmä v oblasti odstraňovania prekážok prístupu k zdravotnej starostlivosti, zlepšenia prístupov k zdravotným prehliadkam, podpore informovanosti o zdraví,
 4. na úseku bývania, najmä v oblasti podpory k nediskriminačnému prístupu k sociálnemu bývaniu, spojeniu infraštruktúry a ľudských zdrojov, vytvárania predpokladov pre ďalšie rozvíjanie prestupného bývania;
- c) štrukturálne opatrenia, osobitne vo vzťahu k zvýšeniu efektívnosti a inštitucionálnej/administratívnej kapacity národného kontaktného bodu stratégie, ďalej rozvoju osobitnej investičnej priority sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných rómskych komunít (MRK) v rámci operačných programov, najmä v pôsobnosti Operačného programu Ľudské zdroje (OP ĽZ);
- d) súčinnosť na príprave a tvorbe podkladov, materiálov, ako i odborných konzultácií v rámci nastavovania nového programového obdobia na roky 2021 - 2027. Pripravenosť členských štátov EÚ realizovať špecifické ciele sa posudzuje prostredníctvom plnenia tzv. „základných podmienok“, ako jedného z typov podmieneností navrhnutých na zabezpečenie výsledkovo orientovaného implementačného mechanizmu politiky súdržnosti EÚ v programovom období 2021 – 2027. Základné podmienky predstavujú súbor legislatívnych, strategických a koncepčných podmieneností, pričom členský štát zabezpečí, aby boli základné

³⁾ Zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

podmienky splnené a aby sa uplatňovali počas celého programového obdobia. Jednou z tematických podmienok je Stratégia pre integráciu Rómov.

Pri presadzovaní týchto opatrení bola rozhodujúcou skutočnosťou podpora vlády Slovenskej republiky, jej jednotlivých členov, ale aj vedúcich iných ústredných orgánov štátnej správy. Osobitne z hľadiska realizácie horizontálnych opatrení a odvetvových opatrení významnou mierou bola podpora a poskytnutá spolupráca zo strany jednotlivých ministrov.

Významným nástrojom presadzovania týchto opatrení bola účasť splnomocnenca v príslušných poradných orgánoch vlády Slovenskej republiky, napríklad v Rade vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, v Rade vlády Slovenskej republiky pre mimovládne neziskové organizácie, ako aj v Rade vlády Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality.

V systéme presadzovania uvedených opatrení bola veľmi významnou aj spolupráca splnomocnenca s Úradom vlády Slovenskej republiky (ÚV SR) a Úradom podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu, pri tvorbe jednotlivých akčných plánov najmenej rozvinutých okresov v systéme vzťahov zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V oblasti posilňovania občianstva a občianskeho prvku v participácii verejných politík to bola spolupráca so splnomocnencom vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti.

V rámci uvedeného mechanizmu spolupráce splnomocnenec aktívne predkladal príslušné návrhy, pripomienky, odporúčania s priamym dopadom na plnenie úloh a cieľov Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2016 - 2020 a plnenia stratégie pričom kontinuálne dodržiaval všeobecný rámec uvedený v správe za rok 2019. V roku 2019 svoju pozornosť, aj v súlade so stanoviskom Rady k programu stability Slovenska na rok 2018 - 2021 (Ú. v. EÚ C261, 9. 8. 2017), ako aj uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 195 z 2. mája 2019 k Národnému programu reforiem Slovenskej republiky 2019, osobitne zamerlal na:

- a) Rozvoj inkluzívneho vzdelávania v sieti materských škôl najmä v lokalitách s vysokou koncentráciou MRK. Napríklad prostredníctvom spolupráce na novele zákona č. 209/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Ide o zavedenie povinnej predškolskej dochádzky pre všetky deti vo veku päť rokov, t.j. vzdelávanie jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky v základnej škole. Povinná predškolská výchova nadobudne účinnosť v januári 2021. Okrem povinnej návštevy materskej školy, môžu deti plniť povinný rok predškolskej výchovy aj formou vzdelávania v domácom prostredí. Zákon zároveň ruší tzv. nulté ročníky základných škôl, a to od roku 2022. Toto opatrenie znamená výrazne pozitívny zvrät v živote detí z marginalizovaných rómskych komunít pri prechode do základnej školy, zároveň pomôže redukovať počet detí v špeciálnych školách.
- b) Zvyšovanie úrovne predprimárneho vzdelávania detí žijúcich v MRK aj v systémoch rozširovania kapacít materských škôl, dobudovania siete materských

škôl v oblastiach s vysokou koncentráciou marginalizovaných rómskych komunít. V tejto oblasti spolupracoval v súlade s úlohou B.4. uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 624 z 3. decembra 2014 pri koordinácii spolupráce rozširovania kapacít materských škôl, tak aj s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR), s MV SR, sekciou európskych programov, a Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (MPaRV SR), v rámci výzvy MV SR ako sprostredkovateľského orgánu OP ĽZ, s kódom OPLZ-PO6-SC612-2019-2, zameranej na výstavbu a rekonštrukciu materských škôl pre 150 obcí.

V rámci predošlých výziev s kódom OPLZ-PO6-SC612-2016-1a zameranej na výstavbu a rekonštrukciu materských škôl - 150 obcí, a s kódom OPLZ-PO6-SC612-2016-1b zameranej na výstavbu a rekonštrukciu materských škôl - obce uvedené v prílohe č. 7 OP ĽZ malo k 31. decembru 2019 schválený projekt 121 úspešných žiadateľov. V ďalšom procese postupov podľa zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, tak bude financovaných celkovo 121 projektov materských škôl, z toho 67 projektov zameraných na rekonštrukciu materských škôl a 54 projektov zameraných na výstavbu materských škôl. V rámci 121 zazmluvnených materských škôl je podporených 8 848 miest (existujúce aj novovytvorené miesta realizáciou projektu). Realizáciou 121 projektov prispejeme k vytvoreniu nových kapacít (novovytvorené miesta) v materských školách v počte 4 902 miest.

- c) Zlepšenie podmienok rozvoja sociálnej práce, rozšírenia siete terénnych sociálnych pracovníkov, dobudovania siete komunitných centier v oblastiach s vysokou koncentráciou MRK, ako aj kontinuálne pokračovanie do druhej fázy v rámci realizovaných národných projektov. K 31. decembru 2019 sa do projektu terénna sociálna práca a terénna práca zapojilo 144 obcí, vo výkone je 136. Počet terénnych sociálnych pracovníkov a terénnych pracovníkov je 444 (203 TSP a 241 TP). Do projektu Komunitné služby sa k 31. decembru 2019 zapojilo 70 komunitných centier, vo výkone je 65. Počet zamestnancov je 175 (60 garantov, 57 odborných pracovníkov a 58 asistentov odborných pracovníkov).
- d) Progresívne nástroje sociálneho začleňovania a aktívneho začleňovania na pracovný trh, napríklad aj v procese prípravy zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ako aj v procese prípravy zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- e) Vytvorenie podmienok pre pokračovanie miestnych občianskych poriadkových služieb. V systéme plnenia aktivačných nástrojov zadefinovaných v jednotlivých plánoch najmenej rozvinutých okresov na úseku miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK splnomocnenec výrazne spolupracoval na vyhlásení výziev sprostredkovateľského orgánu OP ĽZ MV SR s kódom OPLZ-PO5-2017-1, s názvom miestne občianske poriadkové služby (MOPS) v obciach s prítomnosťou MRK a s kódom OPLZ-PO5-2018-1, s názvom zvýšenie zamestnanosti a zamestnatel'nosti ľudí žijúcich v prostredí MRK poskytovaním

miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK. K 31. decembru 2019 je cez projekty zamerané na MOPS zamestnaných 1 422 členov hliadok v 250 lokalitách Slovenska.

- f) K integrácii rómskych komunít prispieva i plnenie uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 525 z 20. novembra 2018 k Informácii o opatreniach na posilnenie uplatnenia marginalizovaných skupín na trhu práce. V uznesení sa vláda Slovenskej republiky zaviazala ku konkrétnym opatreniam, ktoré svojím naplnením významnou mierou prispievajú k integrácii. Úlohy z uznesenia boli realizované prevažne v roku 2019 a splnomocnenec poskytoval zodpovedným gestorom súčinnosť pri plnení týchto úloh.
- g) Zabezpečenie zvýšenia počtu odborných pracovníkov, osobitne asistentov učiteľa, najmä v materských školách v oblastiach s vysokou koncentráciou MRK, efektívnej príprave vzdelávacích programov a systémov spolupráce subjektov so zodpovednostnými vzťahmi na úseku vzdelávania, v rámci národného projektu *Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I*. K 31. decembru 2019 sa do projektu zapojilo 120 materských škôl v 110 obciach, a vo výchovno-vzdelávacom procese pôsobí 395 zamestnancov (150 asistentov učiteľa, 103 odborných pedagogických zamestnancov, 25 koordinátorov práce s rodinou, 117 koordinátorov inkluzívneho vzdelávania).
- h) Participáciu na príprave novej právnej úpravy k územnému plánovaniu a stavebný zákon v súvislosti s problematikou následnej legalizácie stavieb v MRK.
- i) Efektívnejšie poskytovanie dotácií, najmä na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity, v pôsobnosti zákona č. 526/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 526/2010 Z. z.“).

Uvedený výpočet je len demonštratívnym, nie taxatívnym výpočtom všetkých aktivít splnomocnenca.

Návrhy splnomocnenca predkladané v základnom regulačnom systéme smernice na prípravu a predkladanie materiálov na rokovanie vlády Slovenskej republiky k príslušným nelegislatívnym materiálom a legislatívnym materiálom sú uložené na právnom a informačnom portáli Slov-Lex.

2.2. Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020

Stratégia tvorí hlavný strategický dokument vlády Slovenskej republiky.⁴⁾ Na akčný plán stratégie na roky 2011 – 2015 nadväzovali *Aktualizované akčné plány Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 - 2018 pre oblasti: D.2.1 Oblasť vzdelávania, D.2.2 Oblasť zamestnanosti, D.2.3 Oblasť zdravia, D.2.4 Oblasť*

⁴⁾ Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 chválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 1 z 11. januára 2012. Akčný plán stratégie tvorí Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015 na roky 2011 – 2015 schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 522 z 10. augusta 2011.

bývania a nový akčný plán pre oblasť D.2.5 Oblasť finančného začlenenia⁵⁾, Aktualizované akčné plány Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2019 - 2020 pre oblasti: D.2.1 Oblasť vzdelávania, D.2.2 Oblasť zamestnanosti, D.2.3 Oblasť zdravia, D.2.4 Oblasť bývania a D.2.5 Oblasť finančného začlenenia⁶⁾ a nové Akčné plány Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2017 - 2020 pre oblasti: D.2.6 Oblasť nediskriminácie a D.2.7 Oblasť prístupov smerom k väčšinovej spoločnosti – Iniciatíva integrácie Rómov prostredníctvom komunikácie⁷⁾.

Kontext akčných plánov vychádzal z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2016 – 2020, ako aj z rámca Odporúčania Rady EÚ z 9. decembra 2013 o účinných opatreniach na integráciu Rómov v členských štátoch (Ú. v. EÚ C 378, 24. decembra 2013, s. 1.) a na neho nadväzujúcich nelegislatívnych právnych aktov EÚ.

Informácia o stave plnenia jednotlivých opatrení a aktivít akčných plánov stratégie je každoročne predkladaná vláde Slovenskej republiky prostredníctvom monitorovacej správy za predchádzajúci kalendárny rok.⁸⁾

Úrad v predošlom období vypracoval dokument *Metodický výklad k používaniu etnických kategórií pri nastavení štátnych integračných politík*⁹⁾ pre účel nastavenia používania jednotnej terminológie v rámci monitorovania a hodnotenia štátnych integračných politík zameraných na rómske komunity, vyjasnenia jednotlivých kategórií v rámci operacionalizácie vo výskumných projektoch úradu. Konkrétne sa jedná o projekty v rámci plnenia akčného plánu D.2.4 Oblasť bývania, a to sociografické mapovanie komunit *Atlas rómskych komunit 2019*¹⁰⁾ a zber špeciálneho zisťovania *EU SILC v prostredí MRK* (EU SILC MRK)¹¹⁾.

Atlas rómskych komunit (2004, 2013, 2019) popisuje akoby infraštruktúrne podmienky v rómskych osídleniach a zisťovanie EU SILC MRK¹²⁾ obohacuje vedomosti o zložení a štruktúre jednotlivých domácností v MRK a o finančných a materiálnych podmienkach ľudí z prostredia MRK. Zároveň jednotná metodika zisťovania EU SILC a EU SILC MRK umožňuje na rôznych úrovniach porovnať životné podmienky bežnej populácie a MRK v ukazovateľoch, akými sú typy domácností, počty členov domácností, vzdelanie, ekonomické postavenie, príjem či zamestnanie, ale aj v ukazovateľoch akými sú pocit vylúčenia zo spoločnosti, či spokojnosť so životom. Uvedené údaje budú využité pri

⁵⁾ Schválené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 87 z 22. februára 2017.

⁶⁾ Schválené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 25 zo 17. januára 2019.

⁷⁾ Schválené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 424 z 13. septembra 2017.

⁸⁾ Povinnosť vyplýva úradu na základe bodu C.4. uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 1 z 11. januára 2012 v znení bodu D.3. uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 87 z 22. februára 2017. Monitorovacia správa plnenia Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 za rok 2018 bola vládou Slovenskej republiky vzatá na vedomie dňa 25. júna 2019.

⁹⁾ Dostupné na:

https://www.minv.sk/swift_data/source/romovia/publikacie/Metodicky%20vyklad%20k%20pouzivaniu%20etnickych%20kategori%20pri%20nastavovan%20ostatnych%20integracnych%20politik.pdf.

¹⁰⁾ Dostupné na: <http://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit-2019>.

¹¹⁾ Nariadenie č. 1553/2005 Európskeho parlamentu a Rady sa dopĺňa nariadenie č. 1177/2003 Európskeho parlamentu a Rady o štatistike Spoločenstva o príjmoch a životných podmienkach /EU SILC / na Slovensku.

¹²⁾ Dostupné na: <http://www.minv.sk/?zber-dat-od-ministerstiev-a-ostatnych-organov-statnej-a-verejnej-spravy>.

nastavovaní politik v oblasti integrácie rómskej komunity na ďalšie časové obdobie ako i pri nastavovaní nového programového obdobia na roky 2021 - 2027.

Taktiež úrad spracoval *Jazykovú mapu rómskych komunít na Slovensku*¹³⁾, ktorá poukazuje na používanie jazykov (slovenský, rómsky, maďarský a ďalšie) v lokalitách obývaných MRK.

2.3. Spolupráca s orgánmi štátnej a verejnej správy

Splnomocnenec a úrad pri realizácii rámca stratégie systémovo a operatívne spolupracovali s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy.

Splnomocnenec v priebehu roka pravidelne realizoval výjazdy do lokalít obývaných MRK. Osobne navštívil 107 lokalít s MRK. Rovnako sa aktívne zúčastňoval dôležitých rokovaní v najviac ohrozených a krízových lokalitách (napríklad v prípadoch mimoriadnych udalostí - požiare, ohrozenie zdravia zlým technickým stavom stavieb a pod.), na ktorých spolu s predstaviteľmi samospráv hľadali vhodné riešenia na zjednanie nápravy, rešpektujúc princípy inklúzie a desegregácie.

Úrad sa v roku 2019 stal partnerom Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ÚNMS SR) v národnom projekte *Zavádzanie a podpora manažérstva kvality v organizáciách verejnej správy - implementácia systému manažérstva proti korupcii podľa požiadaviek STN ISO 37001:2019*¹⁴⁾ v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa (OP EVS). Úrad preto prijal protikorupčnú politiku, ktorá v súlade s protikorupčnou politikou MV SR zakazuje korupciu a vyjadruje záväzky a pravidlá postupov úradu vo všetkých interných aj externých vzťahoch s fyzickými osobami a právnickými osobami.

V priebehu mesiacov jún až september 2019 úrad v spolupráci s neziskovou organizáciou LEAF Slovakia, neziskovou organizáciou Teach for Slovakia a Masarykovou Univerzitou v Brne organizoval stáže pre celkovo sedem študentov, ktorí vzhľadom na svoje študijné, odborné a osobné zameranie dostali príležitosť získať pracovné skúsenosti. Pridanou hodnotou týchto stáží bolo, že slovenským študentom študujúcim na zahraničných univerzitách bolo umožnené rozvíjať svoj potenciál a zároveň pomôcť pri existujúcich aktivitách úradu. Cieľom týchto stáží bolo prispieť k rozvoju mladých ľudí s potenciálom vyrásť na osobnosti, ktoré budú svojím vzdelaním, charakternosťou a skúsenosťami napomáhať pri búraní predsudkov a presadzovaní ľudských práv a občianskej angažovanosti, bez ohľadu na to pre aký kariérny smer sa v budúcnosti rozhodnú.

¹³⁾ Dostupné na:

http://www.minv.sk/swift_data/source/romovia/obrazky/fotky/jazykova%20mapa%20romskych%20komunit%20na%20Slovensku.jpg.

¹⁴⁾ Zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. Z314011R809: <https://www.crz.gov.sk/index.php?ID=3862666&l=sk>.

Úrad venuje pozornosť aj odbornej publikačnej činnosti, ktorá sa zameriava na sprostredkovanie návodu a postupu v jednotlivých prípadoch v procese začleňovania marginalizovaných komunít do spoločnosti. V roku 2019 boli vydané publikácie: *Povinné predprimárne vzdelávanie pre všetky deti od 5 rokov*; *Prestupné bývanie*; *Dobrá prax aktívnej práce*; *Odporúčania úradu zamerané na zlepšovanie života zvierat v MRK*; *Dočasné vyrovnávacie opatrenia ako flexibilný nástroj zmiernenia rozdielov (prijatie DVO v praxi)*; *Metodika systému prestupného zamestnávania*; *Biela kniha o inštitucionálnom nastavení integračných politík na obdobie 2020 – 2024*.¹⁵⁾

Úrad pokračoval v spolupráci so Strednou odbornou školou Policajného zboru Košice na vzdelávaní starších referentov pre prácu v komunitách prostredníctvom 5. a 6. základného doplnujúceho kurzu s názvom *Špecifiká výkonu služby staršieho referenta pre prácu v komunitách* s tematickým zameraním na subjekty pôsobiace v sociálne vylúčených skupinách; prevencia, súčinnosť a spolupráca v služobnej činnosti staršieho referenta pre prácu v komunitách. Školenia boli realizované v mesiacoch jún a november 2019 vo forme dvoch prednášok zameraných na vzájomnú súčinnosť starších referentov pre prácu v komunitách s terénymi sociálnymi pracovníkmi, komunitnými pracovníkmi, koordinátormi práce s rodinou (v rámci NP PRIM) a obcami.

Taktiež úrad pokračoval v spolupráci s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny na mobilizácii zapojenia jednotlivých cieľových skupín z prostredia MRK do rôznych národných projektov zameraných na podporu zamestnanosti mladých ľudí.¹⁶⁾

Úrad, prostredníctvom svojich regionálnych kancelárií, dislokovaných v príslušných územnosprávnych jednotkách, identifikovaných najmä vlastnosťou početnosti a koncentrácie urbanistických sídiel MRK, spolupracoval najmä s orgánmi štátnej správy zaradenými vo verejnej správe, napríklad s okresnými úradmi, úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva. Uvedená spolupráca zahŕňala aj spoluprácu s útvarmi Policajného zboru. Rovnako spolupracoval s orgánmi územnej samosprávy a ich úradmi (samosprávne kraje, obce, mestá), ale aj s ďalšími právnickými osobami, alternatívne so subjektmi, ktorých zakladatelia sú právnické osoby, napríklad so školami, školskými zariadeniami, školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie. Uvedenú spoluprácu na lokálnej úrovni realizovali regionálne kancelárie aj s regionálnymi pracoviskami alebo detašovanými pracoviskami Metodicko-pedagogického centra, s kanceláriami alebo konzultačnými strediskami Centra právnej pomoci. Formu pravidelnej spolupráce na lokálnej úrovni mala aj spolupráca s ďalšími rozpočtovými organizáciami zriadenými ústrednými orgánmi štátnej správy, napríklad s Implementačnou agentúrou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (IA MPSVR SR). Od prípadu k prípadu priamo alebo sprostredkované, sa regionálne kancelárie zapájali aj do spolupráce so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva.

S vyššími územnými celkami, ich orgánmi a úradmi, regionálne kancelárie priebežne spolupracovali pri riešení závažných problémov, najmä s odbormi školstva a

¹⁵⁾ Dostupné na: <https://www.minv.sk/?publikacie-na-stiahnutie>.

¹⁶⁾ Memorandum je zverejnené v Centrálnom registri zmlúv s číslom USVRK_ZM_USVRK-KUS-2017_000484-004_2017.

predsedami samosprávnych krajov. S pracoviskami Metodicko-pedagogického centra regionálne kancelárie priebežne spolupracovali v rámci problematiky aplikačnej praxe uplatňovania všeobecne záväzných právnych predpisov, predpisov a administratívnych aktov na ich vykonanie, a pod. S úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny sa rámec spolupráce dotýkal najmä uplatňovania nástrojov a opatrení zamestnanosti, otázok prehlbovania súčinnosti s terénnymi sociálnymi pracovníkmi a aktívnej participácie pri realizácii opatrení sociálno-právnej ochrany a kurately detí, s cieľom ochrany rodín, najmä v rámci predchádzania skutočnosti, zakladajúcich dôvody odňatia detí z rodičovskej starostlivosti. V systéme eliminácie negatívnych javov, rovnako, ako aj ochrany príslušníkov MRK, bola významnou zložkou činnosti regionálnych kancelárií spolupráca s územne príslušnými riaditeľstvami Policajného zboru a obvodnými oddeleniami Policajného zboru. Osobitným prvkom tejto spolupráce bola kontinuálna spolupráca so staršími referentmi pre prácu v komunitách¹⁷⁾, realizovaná tak spoločným pôsobením v urbanistických sídlach MRK, ako aj v systémoch súčinnostných porád v rámci jednotlivých útvarov Policajného zboru. V spolupráci so samosprávami a IA MPSVR SR, v rámci výberových konaní, zamestnanci regionálnych kancelárií prispievali hodnotou svojich poznatkov a odborných vedomostí k výberu najvhodnejších uchádzačov na pozície terénnych sociálnych pracovníkov a komunitných pracovníkov pre prácu v MRK. Ďalej spolupracovali so samosprávami vo svojich spádových oblastiach, pričom poskytovali potrebnú odbornú podporu „rómskym starostom“ s cieľom realizácie regionálnych stratégií integrácie Rómov. Zamestnanci regionálnych kancelárií priebežne plnili úlohy úradu aj v lokálnych partnerstvách sociálnej inklúzie v rozsahu svojej územnej pôsobnosti. Rovnako úrad i zamestnanci regionálnych kancelárií spolupracovali aj s mimovládnyimi organizáciami, a to podľa konkrétne riešenej problematiky rovnako na národnej aj na lokálnej úrovni.

Zamestnanci úradu sa v priebehu roka 2019 aktívne zúčastňovali na konferenciách, workshopoch a seminároch na národnej i medzinárodnej úrovni, zameraných na problematiku s bezprostredným dopadom na všetky rozhodujúce oblasti integrácie Rómov.

2.4. Spolupráca s národnými partnermi v oblasti senzibilizácie majority voči minorite

Jednou z priorít úradu je aj oblasť verejnej mienky. Miera sociálnej vzdialenosti, respektíve sociálneho dištancu majority voči Rómom dosahuje na Slovensku dlhodobo vysoké hodnoty. Komunikácia s majoritnou populáciou v tomto zohráva kľúčovú úlohu, pričom vzdelávanie verejnosti smerom k väčšej tolerancii a hlbšiemu porozumeniu by mala byť neoddeliteľnou súčasťou mediálneho priestoru, verejných politík a vzdelávania na všetkých úrovniach.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa Rómov (8. apríla), zorganizoval úrad *diskusnú trilógiu na témy – rómsky jazyk, vzdelávanie Rómov a rómska kultúra*. Verejné diskusie sa konali dňa 11. apríla 2019 v priestoroch Slovenskej národnej galérie v Café Berlínka

¹⁷⁾ V hodnotenom období bolo na vybraných základných útvaroch Policajného zboru systemizovaných celkom 308 miest policajtov s touto špecifikáciou.

a viedli ich odborníci a rómske osobnosti, ktorí sa téme rómskeho jazyka, prístupu k vzdelávaniu Rómov a rómskej hudbe a kultúre dlhodobo venujú. Výsledkom boli odporúčania pre úrad pri presadzovaní prointegračných politík.

Taktiež boli v regiónoch Slovenska, v rámci Medzinárodného dňa Rómov, v mesiaci apríl 2019 realizované viaceré aktivity. Podujatia boli organizované komunitnými centrami a terénnymi sociálnymi pracovníkmi v lokalitách, ako aj občianskymi združeniami, Ústavom romologických štúdií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a Metodicko-pedagogickým centrom v Prešove.

Ďalej úrad pokračoval aj v roku 2019 v spolupráci s Akadémiou Policajného zboru v Bratislave, kde bol v mesiaci apríl realizovaný *workshop zameraný na oblasť riešenia problémov rómskej národnostnej menšiny v SR* pre študentov druhého a tretieho ročníka.

Dňa 2. augusta 2019, pri príležitosti Pamätného dňa rómskeho holokaustu, splnomocnenec už po tretíkrát realizoval *on-line kampaň vo forme pietnej sviečky*, ktorú bolo možné symbolicky zapáliť za obete rómskeho holokaustu prostredníctvom profilu na sociálnej sieti. Jej autorom bol grafik Otto Banyák. Kampaň bola zameraná na zvýšenie povedomia verejnosti o tom, že aj Rómovia boli obeťami holokaustu počas druhej svetovej vojny.

Splnomocnenec sa pri príležitosti Pamätného dňa rómskeho holokaustu zúčastnil na viacerých spomienkových podujatiach spolu s pietnym kladením vencov.

Rómsky holokaust si v priebehu mesiaca august pripomenuli viacerými spomienkovými stretnutiami aj Komunitné centrá v Rakúsoch, Ostrovanoch, Starej Ľubovni, Spišskej Novej Vsi, Šarišskom Jastrabí, Šaci, Levočských Lúkach, Smižanoch a Toporci.

V mesiacoch október – november 2019 splnomocnenec prednášal študentom vysokých škôl na tému boja proti stereotypom a predsudkom, a zároveň informoval o pozitívnych príkladoch a skúsenostiach prostredníctvom konkrétnych obcí s rómskym obyvateľstvom. Podujatia boli realizované vo viacerých mestách (Bratislava - Univerzita Komenského a Ekonomická univerzita, Trnava – Univerzita sv. Cyrila a Metoda) za účasti takmer 400 poslucháčov.

Úrad bol spoluvyhlasovateľom ocenenia 11. ročníka Roma Spirit 2019, spolu s Asociáciou pre kultúru, vzdelávanie a komunikáciu (ACEC) a Rozhlasom a televíziou Slovenska. Podujatie bolo zamerané na ocenenie a prezentovanie príkladov pozitívnej praxe v zlepšovaní života a postavenia Rómov ako i spolužitia minority a majority na Slovensku. Záznam z galavečera bol vysielaný verejnoprávnou televíziou na programovom okruhu Dvojka v decembri.

Aj v roku 2019 úrad pokračoval v šírení informačných materiálov s názvom *Dobré správy z regiónov*¹⁸⁾. Každé číslo materiálu bolo venované jednej konkrétnej téme v oblasti integrácie marginalizovaných rómskych komunít – predškolská výchova, pozemkové

¹⁸⁾ Digitálna forma dostupná na: <https://www.minv.sk/?dobre-spravy-z-regionov>.

úpravy, osobný bankrot, asistent učiteľa, obec a rómska komunita, prestupné bývanie a Olašské komunity.

3. Programové obdobie 2014 – 2020

Úrad zabezpečuje osobitné činnosti, ktoré priamo ovplyvňovali naplnenie akčných plánov stratégie. Tieto činnosti sú pokrývané zo zdrojov EÚ a zo štátneho rozpočtu. Vo vzťahu k zdrojom EÚ zabezpečoval a ďalej zabezpečuje úrad pre programové obdobie 2014 – 2020 aj výkon následných činností z programového obdobia 2007 – 2013. Pre súčasné programové obdobie zabezpečoval úrad najmä nastavenie odborného obsahu prioritných osí 5 a 6 OP ĽZ a prípravné postupy pre plnenie úloh prijímateľa národných projektov.

3.1. Národné projekty

Na realizáciu opatrení zameraných na inklúziu MRK bol v prioritnej osi 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít OP ĽZ zadefinovaný súbor programov realizovaných prostredníctvom národných projektov, ktorých prijímateľom je úrad.

V roku 2019 úrad pokračoval v realizácii národných projektov podporených z vyhlásených vyzvaní za rok 2016/2017 (Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I a Monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a ich dopad na marginalizované rómske komunity).

V rámci *Národného projektu Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I* sa do decembra 2019 zapojilo 118 materských škôl v 110 obciach, pôsobí v ňom už 382 zamestnancov vo výchovno-vzdelávacom procese (asistenti učiteľa, odborní pedagogickí zamestnanci, koordinátori práce s rodinou, koordinátori inkluzívneho vzdelávania).

V rámci *Národného projektu Monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a ich dopad na marginalizované rómske komunity*, ktorý svojimi aktivitami prispieva k podpore monitorovacieho systému vyhodnocujúceho efektívnosť nástrojov politík a ich dosahu na marginalizované rómske komunity, boli realizované aj štatistické zisťovania.

Úrad v spolupráci s Inštitútom pre výskum práce a rodiny (IVPR) pri Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky uskutočnil v mesiacoch máj 2018 až september 2019 vo všetkých obciach na Slovensku sociografické mapovanie *Atlas rómskych komunít 2019*. Údaje poskytujú aktuálny prehľad o koncentrácii rómskeho obyvateľstva v rámci Slovenska a základné údaje o kvalite ich života.

Špecializované zisťovanie EU SILC MRK¹⁹⁾ realizoval úrad v spolupráci so Štatistickým úradom SR (ŠÚ SR), podľa metodiky zisťovania EU SILC – Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností v SR, ktorého úlohou bolo zhromažďovanie reprezentatívnych a porovnateľných údajov o úrovni a rozdelení príjmov, o úrovni a zložení chudoby a sociálneho vylúčenia v celej EÚ. Na Slovensku bolo do zisťovania vybraných 1000 domácností v 60 obciach. Prvý zber údajov prebiehal od októbra do novembra 2018, pričom dáta boli v priebehu roku 2019 spracované a vyhodnocované. Anonymizovanú databázu ako i publikáciu úrad zverejní v januári 2020.

V druhom polroku 2019 úrad začal realizáciu druhých fáz v troch národných projektoch:

Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít II (NP TSP a TP II.) a *Komunitné služby v mestách a obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít – II. Fáza* (NP KS II.) od 1. novembra 2019. V rámci II. fáz národných projektov sa umožnilo zapojenie pre ďalších poskytovateľov sociálnych služieb (obce, mestá a MVO) mimo zoznamu 150 obcí, ktoré boli zapojené v I. fázach národných projektov. V rámci NP KS II. sa z pôvodne jednej služby podporujú tri sociálne služby krízovej intervencie. *Podpora vysporiadania právnych vzťahov k pozemkom v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít* pokračuje od 1. septembra 2019.²⁰⁾ Do projektu sa zapojilo 148 obcí a miest.

Realizáciou národných projektov v súvislosti s uplatnením komplexného prístupu bolo v roku 2019 zabezpečené kontinuálne pokračovanie projektov v druhej fáze, udržateľnosť prostredníctvom legislatívnych zmien (novelizácia zákona o sociálnych službách, novelizácia školského zákona a s tým súvisiacich právnych predpisov). K 31. decembru 2019 bolo v rámci uvedených národných projektov zamestnaných celkovo 1 345 ľudí, z toho 299 Rómov a Rómok, vo všetkých pracovných pozíciách, bolo zrealizovaných 700 630 intervencií s klientmi, bola poskytnutá pomoc 63 309 klientom (príslušníci a obyvatelia MRK), do materských škôl bolo zapísaných 3 427 detí z MRK, a bolo poskytnuté odborné vzdelávanie a supervízia pre zamestnancov v pomáhajúcich profesiách.

3.2. Následné činnosti koordinátora HP MRK

Úrad bol v programovom období 2007 – 2013 koordinátorom Horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity (HP MRK) do 31. decembra 2015. Od 1. januára 2016 vykonávajú traja zamestnanci úradu následné činnosti koordinátora HP MRK. Výkon následných činností koordinátora HP MRK je financovaný z Operačného programu Technická pomoc (OP TP).

¹⁹⁾ Nariadenie č. 1553/2005 Európskeho parlamentu a Rady sa dopĺňa nariadenie č. 1177/2003 Európskeho parlamentu a Rady o štatistike Spoločenstva o príjmoch a životných podmienkach /EU SILC / na Slovensku.

²⁰⁾ Pôvodný názov *Podpora vysporiadavania pozemkov v marginalizovaných rómskych komunitách* bol dňa 5. júna 2019 preschválený na 12. rokovaní Komisie pri monitorovacom výbore pre OP ĽZ pre prioritné osi 5 a 6 na *Podpora vysporiadavania právnych vzťahov k pozemkom v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít*.

4. Dotačná schéma za rok 2019

MV SR vyhlásilo, podľa zákona č. 526/2010 Z. z., výzvu na predkladanie žiadostí na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenie mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na rok 2019 (ďalej len „výzva“). Výzva bola zverejnená od 20. septembra 2018 do 4. novembra 2018 na webovom sídle MV SR a následne bola prezentovaná v mestách: Rimavská Sobota, Košice a Spišská Nová Ves. Priebežne sa k projektovým zámerom konali telefonické, elektronické a osobné konzultácie. Celkovo bolo doručených 144 žiadostí o finančnú dotáciu. Všetky dotácie prešli formálnou kontrolou a boli postúpené na hodnotenie výberovej komisie. Komisia sa pri rozhodovaní riadila Štatútom komisie na vyhodnocovanie žiadostí o poskytnutie dotácie na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity²¹⁾, ako aj ostatnými záväznými predpismi. Zasadnutie komisie sa konalo dňa 11. februára 2019 v Bratislave a komisia odporučila podporiť 81 projektov v celkovej hodnote 600 000,00 eur. Pri zazmluvňovaní neboli uzatvorené zmluvy s ôsmymi príjemcami, ktorí v procese zazmluvňovania nesplnili všetky nevyhnutné podmienky alebo odstúpili z dôvodu nízkej schválenej výšky dotácie (celkovo v sume 43 500,00 eur).

V rámci výzvy číslo USVRK-KUS-2018/001489-001 na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie v pôsobnosti MV SR boli podporené aktivity zamerané na tieto oblasti:

1. Podpora vzniku a činnosti komunitných centier zriadených subjektmi dotácií, [§ 2a písm. a) zákona č. 526/2010 Z. z.], spolu v sume 35 000,00 eur.
2. Zabezpečenie technickej vybavenosti v osídleniach s marginalizovanými rómskymi komunitami, oprava a rekonštrukcia bytov a sociálneho bývania, [§ 2a písm. b) zákona č. 526/2010 Z. z.], spolu v sume 261 000,00 eur.
3. Podpora vzdelávania a výchovy, [§ 2a písm. c) zákona č. 526/2010 Z. z.], spolu v sume 100 700,00 eur.
4. Podpora zamestnateľnosti, zamestnanosti a umiestňovania na trh práce, [§ 2a písm. d) zákona č. 526/2010 Z. z.], spolu v sume 31 000,00 eur.
5. Podpora umeleckej tvorby a kultúrnych aktivít, [§ 2a písm. e) zákona č. 526/2010 Z. z.], spolu v sume 26 000,00 eur.
6. Podpora športových aktivít, [§ 2a písm. f) zákona č. 526/2010 Z. z.], spolu v sume 9 000,00 eur.
7. Tvorba a ochrana životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľov rómskych komunít, [§ 2a písm. h) zákona č. 526/2010 Z. z.], spolu v sume 21 000,00 eur.
8. Podpora zásobovania dodávkami elektrickej energie, tepelnej energie, paliva alebo vody určenej na ľudskú spotrebu v prípadoch ohrozujúcich ľudský život a ľudské zdravie, osobitne v situáciách pôsobenia nepriaznivých vplyvov vonkajšieho životného prostredia alebo nepriaznivých poveternostných vplyvov, [§ 2a písm. k) zákona č. 526/2010 Z. z.], spolu v sume 13 000,00 eur.

²¹⁾ Opatrenie č. 5 z roku 2014 vydané v Zbierke interných predpisov splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

9. Podpora vysporiadania vlastníckych vzťahov k obydliam a k pozemkom, na ktorých sa tieto obydliá nachádzajú, alebo na nákup pozemkov obcou určených na výstavbu nových obydlií, [§ 2a písm. l) zákona č. 526/2010 Z. z.], spolu v sume 52 800,00 eur.
10. Financovanie projektov na základe priorít vlády Slovenskej republiky vo vzťahu k rómskym komunitám, [§ 2a písm. n) zákona č. 526/2010 Z. z.], spolu v sume 7 000,00 eur.

Mimo výzvy bolo podporených osobitným postupom sedem projektov v celkovej hodnote 70 000,00 eur. V rámci toho bolo podporené financovanie projektov na základe priorít vlády Slovenskej republiky vo vzťahu k rómskym komunitám [§ 2a písm. n) zákona č. 526/2010 Z. z.].

Zoznam podporených a nepodporených projektov je zverejnený na webovom sídle MV SR.²²⁾

5. Činnosti na medzinárodnej úrovni

5.1. Medzinárodná spolupráca

V roku 2019 splnomocnenec spolupracoval s medzinárodnými organizáciami, ako aj s predstaviteľmi iných štátov, predovšetkým zastupiteľstvami európskych krajín a Spojených štátov amerických.

V rámci predsedníctva Slovenskej republiky v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) splnomocnenec realizoval osobitnú spoluprácu s eurokomisárkou pre spravodlivosť, spotrebiteľov a rodovú rovnosť a vysokým komisárom OBSE pre národnostné menšiny. Na pravidelných stretnutiach sa zahraniční partneri opakovane zaujímali o rómsku tému, najmä v oblasti dodržiavania a rešpektovania ľudských práv, aktivít vlády Slovenskej republiky smerujúcich k inklúzii Rómov na Slovensku, úsiliu venovanému znižovaniu úrovne chudoby, podpory vzdelávania rómskych detí a podpory zberu dát MRK. Osobitná pozornosť bola venovaná konkrétnym prípadom, ktoré boli medializované, či už v domácej alebo zahraničnej tlači.

Na základe potreby plynúcej z predsedníctva Slovenskej republiky v OBSE (SK OBSE) v rámci zastrešenia oblasti rómskej inklúzie, bolo vytvorené počas SK OBSE jedno dočasné systemizované miesto v štruktúrach Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (MZVaEZ SR) na obdobie dvanástich mesiacov s miestom výkonu v štruktúrach Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva - Kontaktný bod pre otázky Rómov a Sitni (ODIHR - CPRSI) vo Varšave. Na túto pozíciu bola vyslaná odborná zástupkyňa úradu. Okrem odborných činností v rámci SK OBSE pomohla koordinovať aktivity slovenského predsedníctva na Implementačnej schôdzke OBSE k ľudsko-právnej dimenzii (HDIM), v rámci ktorej pripravila výstavu prác rómskych detí z

²²⁾ Dostupné na: <https://www.minv.sk/?zoznam-podporenych-a-nepodporenych-projektov-2019>.

Jarovníc a premietanie slovenského dokumentárneho filmu o rómskom holokauste. Pripravila aj sprievodné stretnutia na tému rozvoja rómskej mládeže a boja proti diskriminácii Rómov a Sintov. Uvedená spolupráca v rámci SK OBSE bola zo strany ODIHR – CPRSI, ako aj zo strany MZVaEZ SR hodnotená ako prínosná a veľmi prospešná.

Splnomocnenec a predstavitelia jeho úradu sa zúčastnili na dôležitých zahraničných pracovných stretnutiach, kde zastupovali Slovenskú republiku, napríklad stretnutie Národných kontaktných bodov v rámci EU Roma Week (19. – 21. marca 2019 v Bruseli); stretnutie Hearing on the future of EU Roma Strategy (26. júla 2019 v Bruseli); stretnutia Národných kontaktných bodov členských štátov EÚ a ich partnerov v rámci siete EURoma (27. - 28. júna 2019 v Aténach a 21. - 22. novembra 2019 v Budapešti) zamerané na vzájomné informovanie sa a výmenu skúseností ohľadom využívania fondov EŠIF v rámci inklúzie Rómov; Implementačná schôdza OBSE v oblasti ľudských práv (25. – 27. septembra 2019 vo Varšave) či posudzovanie 3. periodickej správy SR k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (9. – 10. októbra 2019 v Ženeve).

Mimoriadnu pozornosť splnomocnenec venoval Trinástej periodickej správe Slovenskej republiky o implementácii Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie.

Úrad pokračoval v realizácii projektu *Rómske platformy 2018*.²³⁾ Jedná sa o grant vo výške 64 995,00 eur z programu EÚ - RIGHTS, EQUALITY AND CITIZENSHIP PROGRAMME. Projekt bol realizovaný v mesiacoch september 2018 až september 2019. V rámci projektu úrad uskutočnil osobný rozvojový program pre mladých rómskych lídrov a líderky s názvom *Štartér*²⁴⁾. Program bol zameraný na rozvoj rôznych zručností a schopností mladých Rómov a Róмок. Cieľom programu bolo zabezpečiť ich osobný rozvoj tak, aby boli schopní viesť menšie skupinky rovesníkov s cieľom ich aktívneho zapojenia sa do života v spoločnosti. Najviac aktivít bolo zameraných na rozvoj komunikačných zručností, ale aj na posilňovanie sebavedomia a viery vo vlastné sily a schopnosti zmeniť veci okolo seba. Stretnutia sa uskutočnili v Medzeve - Šugov (12. – 14. apríla 2019), v Pezinku (24. - 26. mája 2019) a v Ružomberku - Sidorovo (14. – 16. júna 2019). Program absolvovalo 24 účastníkov. Program kombinoval aktivity z oblasti neformálneho vzdelávania a učenie sa praktickou skúsenosťou.

Úrad pokračoval vo vzdelávaní členov Policajného zboru. V spolupráci s Radou Európy (Riaditeľstvo pre antidiskrimináciu, oddelenie pre Rómov a kočovníkov) realizoval vzdelávanie pre príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky v oblasti trestných činov z nenávisťi a nediskriminácie rómskych komunít v Slovenskej republike s názvom *Trestné činy z nenávisťi voči Rómom ako výzva pre Policajný zbor*.²⁵⁾ Seminár sa realizoval v dňoch 12. – 14. novembra 2019 v Bratislave. Cieľom výcviku bolo prehĺbiť porozumenie

²³⁾ Dohoda o grante č. 800813 je zverejnená v Centrálnom registri zmlúv:

<https://www.crz.gov.sk/index.php?ID=3568513&l=sk>.

²⁴⁾ Na základe rozhodnutia Akreditačnej komisie MŠVVaŠ SR pre špecializované činnosti v oblasti práce s mládežou bola MV SR udelená akreditácia pod číslom AKPSM/0084/2018/4/008.

²⁵⁾ Dohoda o grante č. 4268592 je zverejnená v Centrálnom registri zmlúv:

<https://www.crz.gov.sk/index.php?ID=4268592&l=sk>.

policačných dôstojníkov o systémoch ochrany ľudských práv na európskej a vnútroštátnej úrovni a najmä o zavedených zárukách na primeranú prevenciu, vyšetrovanie a hlásenie trestných činov z nenávisti a diskriminácie rómskych komunít. Témy školenia boli zamerané na: Oboznámenie sa s normami Rady Európy v súvislosti s rasovo motivovanými trestnými činmi a nediskrimináciou, najmä s Európskym dohovorom o ľudských právach a záväzkami vyplývajúcimi z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva; Diskusia a analyzovanie vykonávania európskych noriem, odporúčaní a postupov na vnútroštátnej úrovni medzi policajnými orgánmi a orgánmi činnými v trestnom konaní pri riešení otázok trestných činov z nenávisti a diskriminácie rómskych komunít; Diskusia zameraná na súčasné výzvy policajných dôstojníkov a zástupcov orgánov presadzovania práva v súvislosti s vyšetrovaním trestných činov z nenávisti, diskriminácie a iného porušovania ľudských práv Rómov a prísť s nápadmi na spoluprácu a dôveru; Propagácia súboru nástrojov Rady Európy pre policajných dôstojníkov v oblasti rasovo motivovaných trestných činov a nediskriminácie a rozvíjať myšlienky budúceho uplatňovania tohto súboru nástrojov pri práci polície na Slovensku; Predstavenie príslušných modulov a činnosti, ktorých cieľom je zvýšiť dôveru medzi políciou a rómskymi komunitami a predchádzať trestným činom z nenávisti voči Rómom a diskriminácii Rómov.

Úrad sa v rámci výzvy programu EÚ s názvom Európsky zbor solidarity stal úspešným žiadateľom o grant pre projekt s názvom *Stáž na Úrade splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity*²⁶⁾. Jedná sa o grant vo výške 68 221,00 eur. Európsky zbor solidarity²⁷⁾ je nový program Európskej únie, ktorá poskytuje mladým ľuďom príležitosť vykonávať dobrovoľnícku prácu alebo pracovať vo svojej vlastnej krajine či v zahraničí na projektoch, z ktorých majú prospech komunity a ľudia v celej Európe. V rámci tohto projektu v júni 2019 vyhlásil úrad výzvu na absolvovanie stáže. Odborná stáž je určená mladým ľuďom vo veku 18 - 30 rokov a realizuje sa v období od 1. júla 2019 do 31. decembra 2020. Dĺžka trvania stáže je šesť mesiacov a realizuje sa v priestoroch úradu v Bratislave a v regionálnych kanceláriách. Počas polročnej stáže má každý stážista prideleného odborného mentora, ktorý dbá o jeho osobnostný rozvoj a pomáha pri nadobúdaní nových kompetencií počas zapájania do činností a aktivít úradu. Okrem získania informácií o fungovaní úradu a procesoch nastavovania politík v oblasti integrácie rómskych komunít ako i štátnej správy je súčasťou odbornej stáže aj príspevok na stravu a ubytovanie a možnosť absolvovať základný kurz rómskeho jazyka. Prvé kolo stáže úrad realizuje v období od septembra 2019 do marca 2020 a zúčastňuje sa ho osem stážistov.

²⁶⁾ Dohoda o grante č. 2018-1-SK02-ESC201-001997 je zverejnená v Centrálnom registri zmlúv: <https://www.crz.gov.sk/index.php?ID=3992629&l=sk>.

²⁷⁾ V rámci prípravy projektu na hostovanie stážistov, požiadal úrad v roku 2018 o udelenie značky kvality mládežníckej organizácie v rámci programu EÚ Európsky zbor solidarity. Dňa 30. novembra 2018 bola MV SR pridelená značka kvality pre hostovanie stáží Európskeho zboru solidarity pod číslom: 2018-1-SK02-ESC52-001982.

6. Záver

Splnomocnenec v roku 2019 pokračoval v nastavovaní a uplatňovaní prointegračnej politiky vlády Slovenskej republiky a vytvoril predpoklady pre ďalšie napĺňanie stratégie v nasledujúcom roku v systéme spoločnej koordinácie príslušných členov vlády Slovenskej republiky. Úspechom bolo plynulé pokračovanie národných projektov z prvej fáze do druhej, najmä terénnej sociálnej práce a komunitných služieb, čím bolo zabezpečené nepretržité poskytovanie pomocných profesií najzraniteľnejším skupinám a ochrana pracovných miest. Pokrokom bolo zriadenie povinnej predškolskej výchovy pre všetky deti vo veku päť rokov. Uvedené vzdelávanie dostupné všetkým deťom a podporujúce integráciu bolo ocenené, v čase SK OBSE, riaditeľkou OBSE ako míľnik Slovenska.

Zoznam použitých skratiek

Atlas rómskych komunít 2019	monitorovanie životných podmienok rómskej populácie
EU SILC MRK	Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach v marginalizovaných rómskych komunitách
EÚ	Európska únia
HP MRK	Horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity
IA MPSVR SR	Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MOPS	Miestne občianske poriadkové služby
MPaRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MRK	marginalizované rómske komunity
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MVO	mimovládna nezisková organizácia
MZVaEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
NP KS II.	Národný projekt Komunitné služby v mestách a obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít – II. Fáza
NP PRIM	Národný projekt Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít
NP TSP a TP II.	Národný projekt Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít II
OBSE	Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
ODIHR - CPRSI	Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva - Kontaktný bod pre otázky Rómov a Sitni
OP EVS	Operačný program Efektívna verejná správa
OP IZ	Operačný program Ľudské zdroje
OP TP	Operačný program Technická pomoc
regionálne kancelárie	odlúčené pracoviská Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity pôsobiace v regiónoch
SK OBSE	predsedníctvo Slovenskej republiky v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe v roku 2019
splnomocnenec	splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity
stratégia	Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
školský zákon	zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

	neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
ŠU SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ÚNMS SR	Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky
úrad	Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity
Ú. v. EÚ	Úradný vestník Európskej únie
ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
výzva	Výzva na predkladanie žiadostí na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenie mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na rok 2019
zákon č. 526/2010 Z. z.	zákon č. 526/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov